

Zastosowanie zintegrowanego układu hydroliza termiczna/procesy membranowe do waloryzacji odpadów chromowych powstających w przemyśle garbarskim

Application of an integrated system of thermal hydrolysis/membrane processes to valorisation of chrome wastes from tannery industry

Anna KOWALIK-KLIMCZAK¹, Maciej ŻYCKI¹, Monika ŁOŻYŃSKA¹,
Christian SCHADEWELL², Thomas FIEHN², Bogusław WOŹNIAK¹,
Bernadetta KAŹMIERCZAK¹, Monika FLISEK³

¹Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji,
ul. Pułaskiego 6/10, 26-600 Radom, Polska

²Prof- und Forschungsinstitut Pirmasens e.V.,
ul. Marie-Curie 19, 66953 Pirmasens, Niemcy

³Ogólnopolska Izba Branży Skórzanej,
ul. W. Krukowskiego 1, 26-609 Radom, Polska

Streszczenie: Proces produkcji skór wyprawionych jest związany z generowaniem znacznych ilości odpadów. Przyjmuje się, że z 1 tony skór surowych powstaje ok. 300 kg skór wyprawionych, a reszta staje się odpadem stanowiącym poważny problem środowiskowy. Obecnie do utylizacji odpadów garbarskich najczęściej proponuje się metody termiczne. Jednak podczas tradycyjnego spalania odpadów chromowych wydzielają się rakotwórcze tlenochlorki chromu. Z tego względu zagospodarowanie odpadów powstających podczas chromowej wyprawy skór surowych nadal jest wyzwaniem dla technologów i inżynierów. W pracy przedstawiono wyniki badań dotyczące nowej koncepcji zagospodarowania odpadów chromowych powstających w przemyśle garbarskim. W pierwszym etapie rozdrobiona mieszanina nieużytecznych skrawków skór po garbowaniu chromowym ulega rozkładowi w procesie termicznej hydrolizy z wykorzystaniem kwasów nieorganicznych (w postaci np. HNO₃ lub HCl). Następnie ciekły produkt tego procesu jest frakcjonowany przy użyciu technik separacji membranowej. Proces MF umożliwia koncentrację materii organicznej do poziomu stwarzającego potencjał wykorzystania energetycznego. Z kolei proces NF pozwala na zateżenie chromu ogólnego do poziomu umożliwiającego jego ponowne wykorzystanie podczas dogarbowywania skór. Natomiast proces RO zapewnia przygotowanie wody do ponownego wykorzystania w celach produkcyjnych przedsiębiorstw garbarskich.

Praca powstała w wyniku realizacji projektu „Innowacyjna technologia waloryzacji chromowych odpadów garbarskich oparta na ekstrakcji białek, odzysku chromu i produkcji biogazu” (Akronim: LeatherProBio) współfinansowanego przez Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Inicjatywy Cornet (Umowa nr CORNET/27/1/2019).